

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**ПРОУЧВАНЕ/ ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ
ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОЛИТИКИ И ПРИОРИТЕТИТЕ ИМ В
ОБЛАСТТА НА ОБУЧЕНИЕТО ЗА ВЪЗРАСТНИ И ПРИЛАГАНЕТО
ИМ У НАС**

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

I. Въведение

Настоящото проучване и изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас е изготвено в рамките на изпълнение на проект: № BG05SFOP001-2.025-0215-C02 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, ПО ПРОЦЕДУРА BG05SFOP001-2.025 ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ЧРЕЗ ПОДБОР „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“, Приоритетна ос № 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“, финансиран по Оперативна програма Добро управление 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Цели на проекта са:

1. Повишаване на взаимодействието между администрацията и гражданите и бизнеса – чрез изпълнението на проекта ще се повиши възможността да се подобри процеса по учене за цял живот, който ще подпомогне пазара на труда, като ще му предостави нови кадри, квалифицирани и активни;

2. Нарастване на активността на НПО при изпълнението и мониторинга на политики и законодателство – с извършването на проучвания и изготвяне на анализ на нормативната база за същността на проекта се демонстрира нарастването на активността на НПО сектора при изпълнението на политики и за мониторинг на законодателство;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

3. Отправяне на препоръки за по-добра регулаторна среда, за подобряване на бизнес средата е резултатът от настоящия проект и препоръките ще бъдат отправени по официален начин към администрацията, която е отговорна за прилагането им.

Продължителност на проекта: Проектът се изпълнява в рамките на 17 месеца, от 25.08.2022 г. до 31.12.2023 г.

Обща стойност на проекта: 57 433,54 лв., от които 48 818,51 лв. европейско и 8 615,03 лв. национално съфинансиране.

Настоящият доклад отразява реализираното проучване и изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас от СНЦ Талантс в рамките на изпълнение на проект „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, ПО ПРОЦЕДУРА BG05SFOP001-2.025 ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ЧРЕЗ ПОДБОР „ПОВИШАВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО“, материалите, от което са предоставени на Възложителя- СНЦ М.О.С.Т.

Проучването и изследването на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас е основата, върху която ще бъде изготвен Анализ относно участието на гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България, чиято цел е да конкретизира ролята на българския неправителствен сектор при прилагането им.

„Проучване/ изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас“ е част от дейността Анализ на законодателството по отношение участието на гражданския сектор при

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

прилагане на европейските образователни политики у нас. Изпълнението на дейността е планирано на четири етапа, а именно:

1. Проучване и изследване на нормативната база в България по отношение обучението за възрастни;
2. Проучване/изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението на възрастни и прилагането им у нас;
3. Проучване/изследване участието на гражданския сектор при прилагане на европейските образователни политики у нас;
4. Обобщаване на данните и изготвяне на анализ относно гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България

Извършването на проучване и изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас ще създаде предпоставка за отговори на въпросите дали има колизия при провежданите политики в областта на ученето през целия живот или има съвпадение в същността на провежданите политики. Проучванията са необходими, тъй като не винаги се проследява ефектът от реализацията на политиките в областта на обучението за възрастни, които намират изява в редица стратегически, програмни и планови документи.

В хода на изпълнение на дейността Изпълнителя извърши кабинетно проучване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас, съгласно договор с Възложителя СНЦ М.О.С.Т.

Кабинетното проучване се основаваше на следният начин на събиране на информация:

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- събиране и обработка на информация от източници, релеванти с изследваната тема – „Проучване/изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас”.

Изпълнителят се фокусира върху предварително заложената рамка и метод, в съобразен с характера на наличните документи, описани по-долу.

За целите на проучването Изпълнителя дефинира следните категории документи:

1. Национална регулация в областта на образованието и обучението за възрастни и ученето през целия живот;
2. Стратегии, програми, планове, отчети, ръководства, доклади в областта на образованието и обучението за възрастни и ученето през целия живот на национално ниво;
3. Национални декларации, планове, програми, стратегии, работни документи, закони и подзаконови нормативни актове, социологически проучвания в областта на образованието и обучението и възможностите за участие на неправителствени организации;
4. Научни разработки, договори, ръководства по програми за безвъзмездно финансиране, справки, презентации, стратегии и доклади по отношение на възможностите за участие на неправителствени организации в процесите по образование и обучение за възрастни и учене през целия живот.

При изпълнението на дейността Изпълнителя си постави следната основна задача, която е пряко свързана с общата цел, а именно създаване на основа за изготвяне на Анализ на законодателството относно участието на гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България, като анализът на законодателството ще съдейства за постигането на общата цел на проектното предложение, а именно:

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Повишаване на участието на гражданското общество в прилагането на политики за учене през цял живот – един от приоритетите на европейските образователни политики – цели да утвърди нуждата от участие на НПО в процесите по взимане на решения от страна на администрацията.

Резултатите от възложеното на СНЦ Талантс кабинетно проучване дава основа за предварително запознаване и навлизане в изследваната област, осигуряване на информация за изследваната тема и дефиниране на основните насоки, които ще бъдат отразени и анализирани в последващия Анализ, относно участието на гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България, чиято цел е да конкретизира ролята на българския неправителствен сектор при прилагането на европейски образователни политики.

1. Обща цел на проучването/ изследването на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас

Общата цел на проучването/ изследването на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас е създаване на основа за изготвяне на анализ на законодателството относно участието на гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България. Чрез него се допринесе за формулиране на препоръки, които целят повишаване на участието на гражданското общество в прилагането на политики за учене през цял живот – един от приоритетите на европейските образователни политики – целящи утвърждаване нуждата от участие на НПО в процесите по взимане на решения от страна на администрацията.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

2. Методология на проучването - Кабинетно проучване

2.1. Кабинетно проучване

Кабинетното проучване осигурява задълбоченият преглед на информация и обхваща всички документи, свързани с темата на дейността, включително приложимото законодателство, политиките, стратегиите и конкретните мерки.

За да бъде ефективно направеното кабинетно проучване, трябва да бъдат дефинирани определени критерии за идентифициране на включените в проучването материали, както и информацията в него трябва да отговаря на следните въпроси:

Какъв е обхвата на проучването?

Какви данни ще да съберат?

От кого трябва да събират данните?

Какъв метод трябва да използват за събиране на данни?

На какви критерии трябва да отговарят данните?

2.2. Цел на кабинетно проучване

Информацията, осигурена по време на проучването, ще постави фундамента за анализ и извеждане на изводи и препоръки за достатъчността и адекватността на съществуващите политики в областта, действащата правна рамка, както и възможността за практическо преодоляване на проблемите в сектора.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

2.3. Критерии за идентифициране на приложимото законодателство, политиките, стратегиите и конкретните мерки, които ще бъдат предмет на проучването и в следствие на анализа.

Съответствие: материалът съответства на поставената цел и ще бъде полезен за изследването.

Съдържание: материалът е информативен, и информацията в него отговаря на нуждите на проучването.

Достъпност: материалът е публичен и е с отворен лиценз.

2.4. Тематичен обхват

Кабинетно проучване обръща особено внимание на същността и изпълнението съществуващите политики в областта на образованието и обучението на европейско ниво, и координационните механизми, релевантността между отделните институции, имащи отношение към прилагане на европейски законодателни политики.

„Проучване/ изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас” е етап 2 от дейността Анализ на законодателството по отношение участието на гражданския сектор при прилагане на европейските образователни политики у нас. Изпълнението на дейността е планирано на четири етапа, тъй като в същността си отделните етапи представляват отделни тематични дейности. Проучването на европейските образователни политики и тяхната адаптация в националните представлява самостоятелна тематична област в рамките на общото проучване. В този смисъл то е от особено значение за постигане на заложените цели.

В хода на изпълнение на дейността са идентифицирани следните документи, свързани с темата на дейността: приложимо законодателство, политиките, стратегиите и www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

конкретните мерки, административни анализи, доклади, оценки и др., академични и експертни изследвания и анализи, журналистически публикации, с фокус участието на гражданския сектор при прилагане на европейските образователни политики у нас, правни проучвания.

Предоставените на Възложителя материали ще бъдат основата за критичната оценка при анализа на законодателството по отношение участието на гражданския сектор при прилагане на европейските образователни политики у нас.

3. Ролята на НПО

Ролята на неправителствените организации в образователните политики се обуславя от приоритетите на Европейския съюз за прилагане на системата за учене през целия живот и необходимостта от пълноценното интегриране и адаптиране на човешките ресурси на пазара на труда.

Принципите на добро управление предполагат разширяване на участието на организации от неправителствения сектор при формулиране, прилагане, мониторинг и контрол на политиките. На етапа на прилагането на политиките неправителствените организации допринасят със своите възможности да осъществяват дейност в интерес на конкретни целеви групи, с малък мащаб и иновативен характер.¹

В българската литература липсва комплексен анализ за участието и приноса на неправителствените организации при прилагането на образователни политики.

Наличните изследвания са под формата на наръчници за проектно управление, ръководства за кандидатстване пред финансиращи институции, годишни отчети при приключване на проектни схеми и други подобни (Компендиуми и практически

---

¹ Виж „Роля на неправителствения сектор при прилагане на европейски образователни политики” - Р. Куртев

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ръководства ”; Оценки на въздействието и оценки на изпълнението на програми и стратегии; годишни доклади за изпълнение на Оперативни програми и други).

Отделните материали, релевантни към темата на конкретно проучване са предоставени на Възложителя.

Съществуват научни разработки свързани с различни аспекти на темата.

В областта на образованието и обучението са налични разработки на български автори като Ал. Вълков, Л. Милков, М. Шамов, В. Иванов, Л. Попов, П. Радев, М. Андреев и други.

В сферата на неправителствения сектор и управлението на проекти работят Д. Горчилова, Д. Михайлов, Р. Димитров, М. Иванова и други.

По отношение на формулирането, прилагането, мониторинга и оценката на публичните политики основни автори са К. Бозева, Ж. Попова, Т. Танев и други...”

4. Размер на сектора

По отношение на неправителствения сектор след ликвидирането на Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, воден от Министерството на правосъдието, и „прехвърлянето“ на НПО към Търговския регистър, платформа (или ведомствен сайт), където да има официално селектирана и достоверна информация за състоянието на неправителствения сектор - няма.

Пререгистрирането на НПО започна на 1 януари 2018 г. и трябваше да приключи на 31 декември 2022 година.

От общо над 50 000 неправителствени организации, фигуриращи в Регистъра към Министерството на правосъдието към края на 2017 г., към края на 2021 г. в Търговския регистър са регистрирани около 20 000 неправителствени организации.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Единственото пространство в интернет, където човек може да намери що-годе систематизирани и актуални данни за състоянието на НПО-сектора, остана Информационният портал за неправителствените организации в България (<https://www.ngobg.info/>).

За съжаление обаче той се поддържа от неправителствена организация, регистрирането в него е абсолютно на доброволни начала и поради тази причина, към началото на месец май 2023 г. в него имаше данни едва за 14 311 НПО.

Другият източник на информация е фондация „Български център за нестопанско право“ (БЦНП), регистрирана през далечната 2001 година.

Според информацията в сайта (<https://bcnl.org/predstavyane.html>), „БЦНП е част от мрежата на Международния център за нестопанско право (ICNL) и Европейския център за нестопанско право (ECNL), които работят в повече от 100 страни по света с цел защита на правото на сдружаване и развитие на правната рамка за гражданските организации...“

Една от основните мисии на организацията е да изготвя ежегоден „Индекс за устойчивост на неправителствените организации в България“.

В тази връзка може да се заключи, че в страната присъстват значителен брой граждански организации, чието участие в процесите в управлението и процесите на взимане на решения като цяло и в частта образование за възрастни ще бъде разгледано в Етап 4 от дейността, а именно Обобщаване на данните и изготвяне на анализ относно гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

II. Проучване/ изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас

В резултат от проведеното кабинетно проучване бяха идентифицирани основните документи на европейско ниво, които дефинират общите приоритети на образователните политики на европейско ниво, в частност, политиката за обучение на възрастни в страната.

Тълкуването на понятието „образователни политики“ стартира от виждането за политиките в три основни разреза:

- политиката като индивидуална човешка дейност, включително участие в политическия живот;
- политиката като курс за развитие на държавата и нейните структури; това виждане насочва към управлението на широкомащабни административно-териториални единици и дейността на управляващите политически партии;
- политиката като една от сферите на обществения живот, свързана с отношенията между държавата и големи социални групи².

Важността на политиките като фактор за развитие се обуславя от поставянето им в центъра на политическия процес и функционирането им като негов източник. Т. Танев очертава основните разграничения между **конкретните политики** и политиката като

---

²Виж Кондракова, И. ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПОЛИТИКА: СОДЕРЖАНИЕ ПОНЯТИЯ. Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. НАРОДНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. ПЕДАГОГИКА 2010

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

цяло. „Всяка конкретна политика е план за действие, чрез който се решават повече или по-малко значими обществени проблеми, проблеми на по-малки или по-големи общности“³. В този смисъл, конкретните политики играят ролята и на инструменти за решаване на конкретни въпроси с политически характер. Те представляват **публични политики** в случаите, когато обхващат справянето с проблеми в състава на публичния сектор, отнасят до действията на държавното управление и вземането на решения за постигането на определени цели.

Формулирането и реализацията на публичните политики става с участието на различни заинтересовани страни, които формират политически мрежи и оказват въздействие в процеса на вземане на решения и законодателството⁴.

Поради значението, което отдава ЕС на образованието и обучението, през последните 20 години се наблюдава активно създаване и обновяване на редица политики в тази сфера. Европейските образователни политики допринасят за „развитието на качествено образование [и] сътрудничество между държавите-членки“⁵ и са насочени към:

- подобряване на достъпа до качествено образование и обучение, отговарящи на изискванията на пазара на труда и прехода към социална икономика базирана на знанието;
- модернизиране на институциите и организациите в сферата на образованието и обучението като средство за социално развитие;

---

³ Танев, Тодор. Анализ на публичните политики.: „Военно издателство“ ЕООД . София 2008, стр. 33

⁴ Heany, Michael. American politics research. Casualty in political networks. SAGE 2011, стр. 438

⁵ Георгиева, Емилия. Тематичен справочник по Европеистика. Издателски комплекс – УНСС, София 2014, стр. 104

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- създаване на модерна система за непрекъснато образование и обучение, квалификация и преквалификация, с оглед подготовката на конкурентоспособни кадри.

Европейските образователни политики съдействат за преодоляване на общи за Съюза предизвикателства свързани с дефицита на знания и умения, масовото застаряване на населението, конкуренцията в глобален мащаб. Преодоляването на тези предизвикателства изисква предприемането на действия, основаващи се на съвместното сътрудничество и обмен на опит между страните-членки. Основните стратегически цели на образователните политики на Европейския съюз са в следните области:

- превръщане на процеса на учене през целия живот и мобилността в реални измерения на образованието и обучението;
- създаване на висококачествено и ефективно образование и обучение в ЕС;
- поставяне на акцент върху активното европейско гражданство, социалната кохезия и равенството;
- стимулиране на предприемаческата дейност, креативните практики и иновациите на всички нива на образование и обучение.

За постигане на целите се работи на всички нива на образователната система – ранно детско обучение, начално, основно, средно, висше, професионално и образование и обучение за възрастни – защото „образованието и обучението ще играят решаваща роля в справянето с множество социално-икономически, демографски, екологични и

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

технологични предизвикателства, които стоят пред Европа и нейните граждани днес и през следващите години“⁶.

В рамките на образователните политики важно значение заема обучението насочено към обогатяване на знанията и уменията на **възрастното население** като резултат от настоящите предизвикателства на пазара на труда. Множество мерки, предприети в следкризисния период, са насочени към *подпомагане на пригодността за заетост, подобряване на адаптивността към пазара на труда и повишаване на уменията и квалификацията*. Тясно свързани с необходимостта от преодоляване на нарастващия дисбаланс между предлаганите и търсените умения се явяват образователните системи и системите за учене през целия живот в страните от ЕС. Предприети са действия за повишаване на достъпността и качеството на системите за образование и обучение с оглед създаване на условия за бързо приспособяване към изискванията на пазара на труда като подобряването на гъвкавостта на пазара на труда и инвестициите в човешкия капитал са стратегически приоритети на ЕС по пътя към възстановяването на работни места.

Инструмент на европейските образователни политики в областта на обучението за възрастни са множество взаимно допълващи се стратегии и програми на Европейския съюз. Тяхното прилагане в страните-членки става с активно международно сътрудничество и взаимодействие на различни нива между държавата, представители на гражданското общество, бизнеса и социално-икономически партньори.

2.1. Стратегия за икономическо и социално обновление на Европа: развитие икономиката на познанието и създаване на качествени работни места

---

⁶ СЪВЕТ ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ И ОРГАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. Заключение на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕСЕТ 2020 г.“)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Първоизточник на основните принципи, заложи в европейските образователни политики, се явява **Стратегия за икономическо и социално обновление на Европа от март 2000г. (Лисабонска стратегия)**⁷. В нея са описани мерките за справяне с бъдещите предизвикателства пред отделните страни-членки и Европейския съюз като цяло. Те се предопределят от глобализационния процес и развитието на т.нар. икономика на знанието, чието въздействие е свързано с настъпване на промени в различни сфери и изисква предприемането на подходящи действия и осъществяването на промени във философията на управление и развитие във всяка от страните на Съюза. В стратегията се подчертава ролята на човешките ресурси в бъдещото развитие на ЕС, като те се поставят на централно място в неговата политика. В Лисабонската стратегия са заложи цели и приоритети за страните-членки, които се отнасят до преодоляване на високата безработица и социалната изолация и до повишаване на конкурентоспособността на икономиката на ЕС като цяло. Основните приоритети, формулирани в стратегията, са свързани със заетостта(респ. безработицата), *различията в квалификацията на човешките ресурси* и произтичащите оттам трудности във връзка с предлагането на работни места, предизвикателства в социалната сфера, недостатъчното ниво на конкурентоспособност на икономиката и превръщането ѝ в икономика базирана на знанието.

Основните цели, заложи в Лисабонската стратегия, са:

- да бъде създадена даваща възможности на всекиго, динамична и основана на познанието икономика;
- да бъде възстановена пълната заетост като ключова цел на икономическата и социалната политика; безработицата да бъде сведена до равнищата, постигнати от най-напредналите страни;

---

⁷ Електронен документ - old.mi.government.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- да бъдат модернизирани системите за социална защита⁸.

Предприетите дейности по изпълнение на посочените цели са в две основни направления: (1) реализиране на реформи в икономиката, способстващи за преминаването към икономика на знанието и (2) инвестиции в човешки ресурси. Последните заемат ключово място в Лисабонската стратегия. В този смисъл, *инвестициите в обучението* възприемат от ЕС като определящи и трябва да бъдат насочени към повишаване на квалификацията и нивото на знания и налагането на принципа за учене през целия живот като необходимо условие за успешна реализация, социално включване на всички членове на обществото и адаптация на застаряващото население. Приоритетна задача на стратегията е намаляването на безработицата и достигане на нива на пълна заетост в дългосрочен план. Тази цел е пряко свързана с *обучението и професионалната квалификация* на хората.

Прилагането на образователни политики в сферата на обучението за възрастни ще допринесе за приобщаване на различни обществени групи, които са обект на социално изключване поради бедност, трайна безработица, здравословно състояние и други фактори. Преодоляването на тези проблеми ще доведе до по-ефективно използване на капацитета на човешките ресурси и по-висока продуктивност.

Икономиката на знанието изисква *новизнания, умения и висока квалификация*, като резултат от предлагането на нов тип работни места на пазара на труда, характеризиращи се с дейности, различни от ръчния труд. Голямо влияние в това отношение оказва

---

⁸ ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ ОТ ЛИСАБОН — стратегия за икономическо и социално обновлениена Европа. Документ, представен от ЕК на вниманието на Извънредния Европейски Съветот Лисабон, 23–24 март 2000 г., стр. 10, електронен документ, взет от http://mail.nacid.bg/newdesign/bg_eu/index.php?id=45

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

навлизането и развитието на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), за чието ефективно използване отново са нужни инвестиции в обучението на хората.

Лисабонската стратегия е амбициозен икономически инструмент, чиято реализация е свързана с немалко предизвикателства. Сред основните аргументи, поставящи под въпрос нейното изпълнение са заложените изключително високи критерии, както и нейната сложност – наличието на 28 цели, 120 подцели, 117 индикатора и 300 годишни отчетни доклада. Непълното постигане на заложените цели в Стратегията през 2010 поради неясното разпределение на отговорностите в нея, големият брой индикатори и цели, неблагоприятната икономическа ситуация и липсата на връзки между стратегията и други стратегически инструменти води до разработването на Стратегия „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж”.

Стратегия „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж” за развитие на обучението и организацията

Върху образованието и обучението се акцентира и в „Европа 2020 – Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж”⁹ (своеобразно продължение на действащата до 2010 г. Лисабонска стратегия). Тази нова стратегия на Европейската комисия за периода 2010-2020 г. цели:

- повишаване на заетостта, което включва стимулиране на участието на жените, по-възрастното население и имигрантите;
- стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност и иновациите;
- *насърчаване на професионалната квалификация;*
- намаляване на броя хора, живеещи под прага на бедността и други.

⁹ Електронен документ – www.strategy.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

„Европа 2020“ предлага три подсилващи се взаимно приоритета:

- интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

Отчита се взаимната зависимост на поставените цели: „по-добрите образователни нива например подобряват предпоставките за реализация на пазара на труда, а постигнатият напредък по отношение на повишаване на нивата на заетост спомага за намаляване на бедността”¹⁰. Стратегията определя квалифицираната работна ръка като необходимо условие за развитие на икономиката. „Във време на бюджетни ограничения и невидан досега глобален конкурентен натиск, на политиките на ЕС в областта на заетостта и уменията, които подпомагат прехода към екологична, „интелигентна“ и иновативна икономика, трябва да се отдава приоритетно значение”¹¹.

Целите, свързани с образователното ниво на населението на Европейския съюз, са включени в рамката на приоритет *„Приобщаващ растеж – икономика с високо ниво на заетост, която да поражда икономическо, социално и териториално сближаване”*. Той насочва вниманието към:

- повишаване на заетостта като реакция на демографските тенденции, водещи до намаляване на работната сила;

¹⁰ „Европа 2020 – Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж” – електронен документ – взет от <http://eur-lex.europa.eu>

¹¹ СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ. Програма за нови умения и работни места: европейският принос за постигане на пълна заетост. ЕК. Страсбург: 2010, стр. 2

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- повишаване на квалификациите и обогатяване на знанията и уменията на населението чрез промени в системите за обучение и насърчаване на ученето през целия живот с цел постигане на по-висока адаптивност на пазара на труда, респективно на по-продължителен трудов живот;
- намаляване на нивата на бедност.

В рамките на приоритет „Приобщаващ растеж” пряко отношение към обучението има Водеща инициатива „Програма за нови умения и работни места”. Тя предвижда създаването на условия за приспособяване на мъжете и жените към променящите се изисквания на средата чрез предоставяне на възможности за обучение. В резултат се очаква повишена конкурентоспособност на населението, по-висока производителност и по-високи нива на заетост. На наднационално ниво инициативата ще намери изява в дейности, способстващи за:

- намаляване на безработицата и увеличаване на заетостта;
- промени в законодателната рамка;
- стимулиране на трудовата мобилност;
- стимулиране на сътрудничество между организациите на трудовия пазар и ефективен социален диалог;
- реализиране на обучения в контекста на процеса на учене през целия живот и повишаването на тяхната атрактивност;
- осигуряване на валидизация на придобитите знания и умения.

Работата на страните-членки цели постигане на равенство между половете, усъвършенстване на социалното осигуряване и данъчното облагане, гъвкава сигурност, както и:

- създаване на квалификационни рамки, съответстващи на Европейската квалификационна рамка;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

- осигуряване на възможности за придобиване на компетенции чрез обучение и приемственост при тяхното валидиране в различните етапи на обучение;
- осигуряване на съответствие между програмите за обучение и изискванията на работното място чрез сътрудничество между работодатели, социални партньори и организации и институции, предоставящи обучителни услуги.

Втората водеща инициатива в рамките на приоритет „Приобщаващ растеж” е свързана с Европейската година на бедността и предвижда дейности за преодоляване на социалната изолация и намаляване на бедността чрез иновативни програми за *обучение за хора в риск*.

Постигането на заложените цели е много неравномерно по държави. За България като основен проблем се посочват ниското качество на системите за образование и обучение; липсата на връзка между образование и обучение и пригодността за заетост; ниското ниво на участие в ученето през целия живот¹².

Стратегическа рамка за Европейско сътрудничество в сферата на образованието и обучението

През 2009 г. страните-членки и Европейската комисия задълбочават сътрудничеството си чрез разработването на **Стратегическа рамка за европейско сътрудничество в сферата на образованието и обучението – „Образование и обучение 2020“**¹³. Тя продължение на създадената през 2001 год. работна програма за образование и обучение - „Образование и обучение 2010”.

---

¹² EDUCATION AND TRAINING - PROVIDING RELEVANT SKILLS – електронен документ, <http://ec.europa.eu/>,

¹³ Електронен документ - ec.europa.eu

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Новият подход за сътрудничество между държавите-членки в сферата на образованието и обучението е насочен към повишаване на качеството на началното, основното, средното, висшето и професионалното образование и извеждане на ученето през целия живот като ключов фактор за повишаване на заетостта, намаляване на безработицата, създаване на конкурентни предимства за икономиката и социално включване.

Основните индикатори, които следва да бъдат изпълнени в периода до 2020 година са: участие на минимум 95% от децата между 4 и 7 годишна възраст в процеса на ранно детско образование; намаляване на дела на децата на 15 годишна възраст с неразвити умения по математика и четене по 15%; намаляване на дела на ранно напусналите системата на образованието под 10%; увеличаване на дела на хората на възраст между 30 – 34 години с висше образование над 40%; постигане на средно ниво на участие на хора между 25 – 64 годишна възраст в процеса на учене през целия живот от 15%¹⁴.

В Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите се акцентира върху необходимостта от инвестиции в образованието и обучението с цел осигуряване на устойчив растеж и повишена конкурентоспособност. В Съобщението са определени четири приоритетни области в съответствие с Годишен обзор на растежа за 2012 година: (1) „постигане на професионално образование и обучение на световно ниво, чрез което да се повиши качеството на професионалните умения; (2) насърчаване на обучението, основано на практиката, включително провеждане на стажове с високо качество, професионална практика и модели за обучение, съчетаващи теоретична и практическа

---

¹⁴ Данни от Официален вестник на Европейския съюз. ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ И ОРГАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ. Заключение на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕСЕТ 2020 г.”)(2009/С 119/02) – електронен документ взет от <http://eur-lex.europa.eu/>

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

подготовка, чрез които да се подпомогне преходът от обучение към заетост; (3) поощряване на партньорствата между публичните и частните институции (за осигуряване на подходящи учебни програми и умения) и (4) насърчаване на мобилността посредством предложената програма „Еразъм за всички“¹⁵.

За подобряване на сътрудничеството между държавите от Европейския съюз през 2009 година са уточнени основните елементи на стратегическата рамка за Европейско сътрудничество в сферата на образованието и обучението:

- Заключение на Съвета относно инвестициите в образование и обучение — отговор на съобщението „Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати“ и на годишния обзор на растежа за 2013 г. (2013/С 64/06);
- Заключение на Съвета от 26 ноември 2012 г. относно образованието и обучението в „Европа 2020“ — приносът на образованието и обучението за икономическото възстановяване, растежа и създаването на работни места (2012/С 393/02);
- Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите- Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати (Страсбург, 20.11.2012 г. COM(2012) 669 final);
- Заключение на Съвета относно ролята на образованието и обучението в изпълнението на стратегията „Европа 2020“ (2011/С 70/01);
- Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите- Програма за нови

---

¹⁵ СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ. Преосмисляне на образованието: инвестиране в умения за постигане на по-добри социално-икономически резултати. ЕК. Страсбург 2012

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

умения и работните места: европейският принос за постигане на пълна заетост (Страсбург, 23.11.2010 г. COM(2010) 682 окончателен);

- Заключение на Съвета от 19 ноември 2010 година относно инициативата „Младежта в движение“ — интегриран подход в отговор на предизвикателствата пред младите хора (2010/C 326/05);
- Заключение на Съвета от 19 ноември 2010 година относно образованието за устойчиво развитие (2010/C 327/05);
- Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите- „Младежта в движение“ - инициатива за разгръщане на потенциала на младите хора с цел постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в Европейския съюз (Брюксел, 15.9.2010 COM(2010) 477 окончателен);
- Заключение на Съвета от 11 май 2010 година относно социалното измерение на образованието и обучението (2010/C 135/02);
- Съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2010 г. относно напредъка по изпълнението на работната програма „Образование и обучение 2010 г.“ (2010/C 117/01);
- Послания на Съвета по образование, младеж и култура в областта на образованието като принос към обсъждането на Лисабонската стратегия след 2010 г. (Брюксел, 6 ноември 2009 г.);
- Заключение на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета, от 26 ноември 2009 г. относно развитие на ролята на образованието в рамките на пълноценно функциониращ триъгълник на знанието (2009/C 302/03);
- Ключовия умения в променящ се свят- Проект на съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2010 г. относно напредъка по изпълнението на работната програма

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

„Образование и обучение 2010 г.(Брюксел, 25.11.2009 COM(2009)640 окончателен);

- Заключение на Съвета от 12 май 2009 г. относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕСЕТ 2020 г.“) (2009/С 119/02);
- Заключение на Съвета от 15 май 2009 година относно улесняване на партньорството между институциите в сферата на образованието и обучението и социалните партньори, в частност работодатели, в контекста на ученето през целия живот;
- Основни послания към пролетното заседание на Европейския съвет в областта на образованието и обучението от Изпълнителната агенция за образование, младеж и култура (февруари 2009 г.);
- Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите- Актуализирана стратегическа рамка за сътрудничество в областта на образованието и обучението (Брюксел, 16.12.2008 COM(2008) 865 окончателен);
- Решение № 1350/2008/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 16 декември 2008 година относно Европейската година на творчеството и иновациите (2009 г.); Проект за съвместен доклад на Съвета и Комисията за 2008 г. относно напредъка в прилагането на работната програма „Образование и обучение 2010 г.“ - „Предоставяне на учене през целия живот за знание, творчество и иновации“ (Брюксел, 31 януари 2008 г);
- Основни послания към пролетното заседание на Европейския съвет в областта на образованието/обучението и младежта (Брюксел, 20 февруари 2008 г.); Резолюция на Съвета от 15 ноември 2007 г. относно образованието и обучението като основен двигател на Лисабонската стратегия (2007/С 300/01);

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Модернизиране на образованието и обучението: жизненоважен принос за благоденствието и социалното сближаване в Европа 2006 - Съвместен междинен доклад на Съвета и Комисията относно напредъка по "Образование и обучение 2010 г." (февруари 2006 г.);
- Модернизиране на образованието и обучението: жизненоважен принос за благоденствието и социалното сближаване в Европа- основни послания до Европейския съвет (март 2006);
- "Образование и обучение 2010 г." - успехът на Лисабонската стратегия за спешни реформи- съвместен междинен доклад на Съвета и Комисията относно изпълнението на подробна работна програма за последващи действия по целите на системите за образование и обучение в Европа (февруари 2004 г.);
- Подробна работна програма за проследяване на целите на системите за образование и обучение в Европа- работна програма на Съвета по образование в сътрудничество с Комисията (февруари 2002 г.);
- Бъдещи цели на системите за образование и обучение- Доклад на Съвета по образование (февруари 2001 г.);

Изпълнението на целите в стратегическата рамка се подпомага от програма „Учене през целия живот“, а впоследствие програма Еразъм+ , които оказва директно въздействие по отношение за реализирането на заложените приоритети в страните – членки.

Рамката помага за насърчаване на взаимното учене в образованието и обучението чрез общи стратегически цели, общи референтни инструменти и подходи, доказателства и данни от всички имащи отношение европейски агенции и международни организации и обмен на добри практики и партньорско обучение между държавите — членки на ЕС, и други заинтересовани страни, и подкрепи изпълнението на националните реформи в образованието и обучението.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) определя нови приоритетни области на основата на текущата реализация на стратегическата рамка:

Новите *приоритетни области* са:

— подходящи и висококачествени знания, умения и компетентности, развити при ученето през целия живот, с акцент върху резултатите от ученето с оглед на пригодността за заетост, иновациите, активното гражданство и благосъстоянието;

— приобщаващо образование, равенство, справедливост, недискриминация и насърчаване на гражданските компетентности;

— отворено и новаторско образование и обучение, включително чрез цялостно интегриране в цифровата ера; — силна подкрепа за учителите, обучаващите, училищните ръководители и останалия персонал в образователната система;

— прозрачност и признаване на уменията и квалификациите за улесняване на мобилността с цел учене и работа; — устойчиви инвестиции, качество и ефективност на системите за образование и обучение.

Стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)

Една актуализирана стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението — при пълно зачитане на принципа на субсидиарност и многообразието на националните образователни системи на държавите членки, както и въз основа на постиженията на предходните рамки — ще подобри това сътрудничество в области като засилена координация, включително на политическо равнище, повече полезни взаимодействия между различните политики, които допринасят за социалния и икономическия растеж и екологичния и цифровия преход, както и засилена комуникация

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

и разпространение на резултатите в рамките на една по-иновативна и ориентирана към бъдещето перспектива за подкрепа на реформите в образованието и обучението.¹⁶

Стратегическата рамка обхваща пет приоритета:

- **Стратегически приоритет 1: Подобряване на качеството, равнопоставеност, приобщаване и успех за всички в образованието и обучението**
- **Стратегически приоритет 2: Превръщане на ученето през целия живот и мобилността в реалност за всички**
- **Стратегически приоритет 3: Подобряване на компетентностите и повишаване на мотивацията в образователната професия**
- **Стратегически приоритет 4: Укрепване на европейското висше образование**
- **Стратегически приоритет 5: Подпомагане на екологичния и цифровия преход във и чрез образованието и обучението**

Приоритетите заложи в стратегическата рамка намират изява в националните стратегии, програми, планове в областта на образованието и обучението.

Сред другите основни документи определящи политиката за образование и обучение, в частност политиката за обучение на възрастни са:

- Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и комитета на регионите „Нови умения - за нови работни места. Изпреварващо предвиждане на потребностите на пазара на труда и осигуряване на съответстващи на тях умения“;
- Европейска квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР);

---

¹⁶ Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.)

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Препоръката на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейска референтна рамка за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение от 18.06.2009 година
- Препоръката на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейска система за кредити в професионалното образование и обучение (ECVET) от 18 юни 2009 година.

ПРЕПОРЪКАТА НА СЪВЕТА от 22 май 2018 година относно ключовите компетентности за учене през целия живот пряко касае обучението за възрастни като насърчава държавите – членки:

-да подкрепят правото на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот и да осигуряват възможности за всички да развият ключови компетентности, като използват в пълна степен документа „Ключови компетентности за учене през целия живот — Европейска референтна рамка“, съдържащ се в приложението, и

-да подпомагат и подобряват развиването на ключови компетентности от ранна възраст и през целия живот за всички хора, като част от националните стратегии за учене през целия живот;

-да подпомагат всички учещи, включително тези, които са в неравностойно положение или със специални потребности, да реализират своя потенциал;

-да подпомагат развиването на ключови компетентности, като обръщат специално внимание на:

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

-повишаването на нивото на владеене на основни умения (езикова и математическа грамотност и основни цифрови умения) и подпомагане на развитието на компетентност за придобиване на умения за учене като все по-добра основа за учене и участие в обществото през целия живот;

-повишаването на нивото на личностната компетентност, социалната компетентност и компетентността за придобиване на умения за учене с цел по-добро организиране на живота по здравословно осъзнат и ориентиран към бъдещето начин;

-насърчаването на придобиването на компетентности в областта на точните науки, технологиите, инженерството и математиката, като се отчита връзката им с хуманитарните науки, творчеството и иновациите, и мотивирането на повече млади хора, особено момичета и млади жени, към кариери в областта на точните науки, технологиите, инженерството и математиката;

-добряването на нивото на цифровите компетентности на всички етапи на образованието и обучението и сред всички слоеве на населението;

-насърчаването на предприемаческата компетентност, творчеството и инициативността, особено сред младите хора, например чрез насърчаване на възможности пред младите учещи за придобиване на практически опит в областта на предприемачеството поне веднъж в рамките на училищното образование;

-повишаването на нивото на езиковите компетентности, както на официалния, така и на други езици, и подпомагане на учещите да изучават различни езици, които имат значение за техните професионални и жизнени условия и могат да допринесат за трансграничната комуникация и мобилност;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

-насърчаването на развитието на граждански компетентности с цел укрепване на разбирането на общите ценности, изразени в член 2 от Договора за Европейския съюз и в Хартата на основните права на Европейския съюз;

-повишаването на осведомеността на всички учещи и на образователния персонал за важноста да се придобиват ключови компетентности и значението им за обществото;

-да улесняват придобиването на ключови компетентности, като прилагат добрите практики в помощ на развиването на ключовите компетентности, изложени в приложението, по-специално чрез:

-насърчаване на разнообразни учебни подходи и условия, включително на подходящото използване на цифрови технологии, в образователни, обучителни и учебни среди;

-осигуряване на подкрепа за образователния персонал, както и за други заинтересовани страни, подпомагащи процесите на учене, включително семействата, да повишават ключовите компетентности на учещите като част от подхода към ученето през целия живот в образователни, обучителни и учебни среди;

-подпомагане и по-нататъшно разработване на оценяването и валидирането на ключови компетентности, придобити в различни среди, в съответствие с правилата и процедурите на държавите членки;

-задълбочаване на сътрудничеството между образователните, обучителните и учебните среди на всички равнища и в различните области, така че да се подобрят

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

приемствеността при развиването на компетентности от учещите и разработването на иновационни подходи за учене;

-подобряване на средствата, ресурсите и ориентирането в образованието, обучението, заетостта и други учебни среди, така че да се помага на хората да управляват своето учене през целия живот;

-да интегрират в образованието, обучението и ученето амбициите на определените от ООН цели за устойчиво развитие, по-специално в рамките на цел 4.7, включително като насърчават придобиването на знания за ограничаване на многостранния характер на изменението на климата и за използване на природните ресурси по устойчив начин;

-да докладват, чрез съществуващите рамки и инструменти на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) и на всяка следваща рамка, за опита и напредъка в насърчаването на ключовите компетентности във всички сектори на образованието и обучението, включително неформалното и, доколкото е възможно, информалното учене;

Според ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА от 9 юли 2019 година относно националната програма за реформи на България за 2019 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на България за 2019 г. пазарът на труда се подобри, но все още има предизвикателства. Заетостта достигна най-високото си равнище от присъединяването на България към Съюза, а безработицата е под средното равнище за Съюза. Въпреки тези положителни промени, някои групи от населението, като нискоквалифицираните работници, младите хора, ромите и хората с увреждания, продължават да се сблъскват с трудности при намирането на работа. Прилагат се специфични мерки в подкрепа на трайно безработните, които представляваха 3 % от www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

активното население през 2018 г. Комбинация от ефективни и непрекъснати информационни мерки, активни политики по заетостта и интегрирани социални услуги и услуги по заетостта би могла да подобри пригодността за заетост на групите в неравностойно положение и шансовете им за намиране на работа.

Нарастващият недостиг на умения в България изисква значителни инвестиции. Пригодността за заетост на младите хора може да се повиши, ако бъдат подобрени качеството и ефективността на стажовете и чиракуването. Освен това участието в мерки за повишаване на квалификацията и преквалификация сред възрастното население е много слабо. Въпреки предприетите мерки за насърчаване на развитието на цифровите умения, в България равнището на основните цифрови умения остава сред най-ниските в Съюза (29 % от физическите лица притежават основни цифрови умения в сравнение със средно 57 % за Съюза).

Препоръката насърчава България:

- Да подобри пригодността за заетост чрез засилване на уменията, включително на цифровите умения.

- Да повиши качеството, приложимостта на пазара на труда и приобщаващия характер на образованието и обучението, по-специално за ромите и другите групи в неравностойно положение.

- Да предприеме мерки за социално приобщаване чрез подобряване на достъпа до интегрирани социални услуги и услуги по заетостта и по-ефективно подпомагане на минималните доходи.

- Да подобри достъпа до здравни услуги, включително чрез намаляване на преките плащания от страна на пациентите и справяне с недостига на медицински специалисти.

Докладът за България за 2019 г., включващ задълбочен преглед относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

придружаващ СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И ЕВРОГРУПАТА обхваща основните проблемни области, отнасящи се до образованието и обучениетоизискващи реформи, както следва:

-Неравенствата във възможностите ограничават достъпа до пазара на труда за големи групи от населението, което може да попречи на устойчивия и приобщаващ растеж.

-Образователната степен е основен фактор при определянето на перспективите за заетост.

-Неравенствата във възможностите ограничават достъпа до пазара на труда за големи групи от населението, което може да попречи на устойчивия и приобщаващ растеж.

-Въпреки продължаващите усилия, висшето образование не е достатъчно съобразено с нуждите на пазара на труда. През периода 2012—2017 г. броят на студентите във висшето образование намаля със 17 % в резултат на демографски фактори, на предпочитанието на студентите да учат в чужбина(64), което се дължи и на възприятието за ниско качество на преподаването в родната страна и на малкия брой чуждестранни студенти. Делът на завършилите висше образование се повишава, но остава под средното за ЕС (33 % през 2017 г. в сравнение с 40 % за ЕС). Броят на записаните в свързани с информационните и комуникационните технологии специалности студенти нараства, но като цяло привлекателността на науката, технологиите, инженерството и математиката не се е увеличила значително и процентът на завършилите висше образование в тези специалности остава нисък (19,7 % през 2016 г.). Само 10,9 % от завършилите висше образование в тези области са жени. Ще бъдат премахнати таксите за обучение за професии, за които има недостиг на пазара на труда. В същото време се намаляват държавно финансираните места в сферата на социалните науки, икономиката и правото, които са в излишък (49 % от всички завършили висше образование през 2016 г. срещу 34

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

% средно за ЕС). Работодателите често установяват пропуски в познанията и уменията, по-конкретно липсата на „меки умения“ сред завършилите (CEDEFOP, 2018). Само 1,8 % от студентите, започващи обучението си, имат родители с ниско равнище на образование.

-Липсва ефективна координация за изпреварващо предвиждане на търсенето на умения на пазара на труда и осигуряване на съответстващо образование и обучение. Въпреки съществуващите средносрочни и дългосрочни прогнози на Министерството на труда и социалната политика, допълнени тази година от изследванията на работодателите, връзката между прогнозираните нужди от умения и последващите действия в образователната система все още не е всеобхватна. В ход е проект за адаптиране на националния списък на професиите към изискванията на икономиката. Освен това, за да се реши въпросът за постигане на съответствие между предлагането и търсенето на умения и квалификации се работи по проект в сътрудничество с Европейския център за развитие на професионалното обучение.

-България е една от страните в ЕС с най-малък процент на участие в обучението за възрастни. Съгласно рамката за сравнителен анализ на уменията и обучението на възрастните през 2017 г. този процент възлиза на 2,3 %, в сравнение със средната за ЕС стойност от 10,9 %. В допълнение към мерките, описани в националния план за действие по заетостта, през 2018 г. консултациите на национално, регионално и местно равнище доведоха до актуализиране на плана за действие за изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот. В същото време редица програми за обучение на възрастни са основани на проекти, което поставя под въпрос тяхната устойчивост и подчертава необходимостта от по-стратегически подход от страна на органите и работодателите.

Друг ключов документ на европейско ниво е **Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот (ЕКР)**.

ЕКР е обща европейска референтна рамка, която установява връзки между националните квалификационни системи, изпълнявайки функцията на инструмент за

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

обяснение на съдържанието и повишаване на разбираемостта на квалификациите в рамките на различните страни и системи в Европа. Рамката поставя две основни цели: насърчаване на мобилността на гражданите между отделните страни и улесняване на тяхното обучение през целия живот. Препоръката влезе официално в сила през м. април 2008 г. В нея, 2010 г. се определя като препоръчителна целева дата за страните, желаещи да съотнесат своите национални квалификационни системи към ЕКР, а 2012 г. - като срок за включване на препратка към съответното ниво на ЕКР при издаването на сертификати за придобити квалификации. ЕКР ще обедини националните квалификационни рамки на различни страни около обща европейска съпоставителна основа – осемте референтни нива. Те обхващат пълния диапазон квалификации – от основно ниво (ниво 1, например сертификати за завършване на средно образование) до напреднали нива (ниво 8, например образователна степен кандидат на науките). Като инструмент за насърчаване на ученето през целия живот, ЕКР включва всички квалификационни нива, придобити в рамките на общото, професионалното, както и академичното образование и обучение. В допълнение, ЕКР включва и квалификации, придобити в рамките на първоначалното и продължаващото образование и обучение. Осемте референтни нива са описани посредством резултати от обучението. ЕКР отчита, че системите за образование и обучение в Европа са изключително многообразни, което налага необходимост от пренасочване на акцента към резултатите от обучението за целите на създаване на възможности за съпоставки и сътрудничество между страните и институциите. В рамките на ЕКР резултатът от обучението се дефинира като показател за онова, което учащият знае, разбира и може да направи при завършване на учебния процес. Поради това, ЕКР поставя акцент върху резултатите от обучение, а не върху вложените средства, например неговата продължителност. Резултатите от обучението са конкретно описани в три категории – знания, умения и компетентности. Това показва, че квалификациите - в различни съчетания – обхващат широк спектър резултати от обучението, включително

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

теоретични знания, практически опит и технически умения, както и социална компетентност, при водеща роля на уменията за съвместна работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ НА KEYCONET ЗА УКРЕПВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ В ПОЛИТИКАТА И ПРАКТИКАТА

Европейската референтна рамка за ключови компетенции е дефинирана в Препоръката относно ключовите компетенции за учене през целия живот, приета от Съвета и Европейския парламент през декември 2006. Рамката идентифицира осем ключови компетенции и различни преносими умения – които съчетават знания, умения и нагласи – необходими за усъвършенстване на личностното развитие, активното гражданство, социалното включване и пригодността за трудова заетост през 21 век.

Рамката за ключови компетенции акцентира върху прилагането на знания в реални ситуации от живота и в това си естество се различава от «традиционните» подходи, базирани на съдържанието, където предметите се преподават и оценяват независимо един от друг. Подобни големи промени в клас изискват всеобхватни и съгласувани политики на национално, регионално, местно и училищно ниво; инвестиции в човешки и материални ресурси и поддръжка; и време за учителите, в което да променят нагласите си и да разработят нови педагогически подходи и практики. Европейската комисия играе специална роля за подпомагането на процеса на промяна и насърчаването на международното партньорско обучение.

Въпреки че професионалното обучение е залегнало като област на действаща Общността в Договора от Рим от 1957 г., образованието е официалнопризнато за сектор от компетентността на Съюза с Договора от Маастрихт през 1992 г. Договорът гласи, че „Общността допринася за развитието на качествено обучение чрез насърчаване на сътрудничеството между държавите членки и, ако е необходимо, чрез подпомагане и допълване на техните действия, като напълно зачита отговорностите на държавите членки

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

за съдържанието на учебния процес и организацията на образователните системи и тяхното културно езиково разнообразие“.

Договорът от Лисабон запази разпоредбите относно ролята на ЕС в образованието и обучението (чл. XII, членове 165 и 166), като същевременно добави разпоредба, която може да бъде описана като хоризонтална „социална клауза“: в действителност, в чл. 9 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се предвижда, че: „При определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът взема предвид изискванията, свързани с насърчаването на висока степен на заетост, осигуряването на адекватна социална закрила, с борбата срещу социалното изключване, както и с постигането на високо равнище на образование, обучение и опазване на човешкото здраве“.

Освен това в Хартата на основните права на Европейския съюз, която има същата правна сила като Договорите (чл. 6 от Договора за Европейския съюз), се заявява, че: „Всеки има право на образование, както и на достъп до професионално и продължаващо обучение“ (чл. 14), както и „право да работи и да упражнява свободно избрана или приета професия“ (чл. 15).

В своите политики и действия, Съюзът трябва да взема предвид изискванията, свързани с насърчаването на висока степен на образование и обучение през целия живот, мобилността на обучаващите се и на преподавателите в рамките на Европа, както и възпитаването на чувство за принадлежност към Съюза. Стази цел, в съобщение, публикувано през септември 2020 г. (COM(2020)0625), Комисията очерта контурите на едно „европейско пространство за образование“, което е структурирано в шест измерения: качество на образованието и обучението, приобщаване, екологичен и цифров преход, учители и инструктори, висше образование, геополитическо измерение. В резолюция, приета през февруари 2021 г., и въз основа на посоченото по-горе съобщение, Съветът определи списък на целите, които трябва да бъдат постигнати през следващите години:

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Делът на 15-годишните с недостатъчни познания в четенето, математиката и научните дисциплини следва да бъде под 15% до 2030 г. (процентът за 2020 г. е 22,5% за четенето, 22,9% за математиката и 22,3% за научните дисциплини);

Делът на учениците през осмата година на училищно образование с недостатъчна компютърна и информационна грамотност следва да бъде под 15% до 2030 г.;

Най-малко 96% от децата на възраст между три години и задължителната възраст за започване на училище следва да участват в образование и грижив ранна детска възраст до 2030 г. (процент през 2020 г.: 94,8%);

До 2030 г. делът на лицата, преждевременно напускащи системата на образование и обучение, следва да бъде под 9% (процент през 2020 г.: 10,2%);

Делът на хората на възраст от 25 до 34 години с висше образование следва да бъде най-малко 45% до 2030 г. (процент през 2020 г.: 40,3%);

Делът на младите завършили професионално образование, които могат да се възползват от обучение в процеса на работа в рамките на образователния курс, следва да бъде най-малко 60% до 2025 г.;

Най-малко 47% от възрастните на възраст от 25 до 64 години следва да са участвали в обучение през последните 12 месеца до 2025 г.

В сравнение с предишната стратегическа рамка за европейско сътрудничество областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) основната новост е показателят за цифровите умения.

Приетите показатели следва да бъдат предмет на наблюдение чрез управителен орган, създаден за осъществяването на европейското пространство за образование.

През юли 2020 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (COM(2020)0274), в което се

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

предлагат дванадесет действия за подпомагане на хората и предприятията да развият повече и по-качествени умения:

Действие 1: Пакт за умения;

Действие 2: Укрепване на аналитичните данни за уменията;

Действие 3: Подкрепа от ЕС за стратегически действия на национално равнище за повишаване на квалификацията;

Действие 4: Предложение за препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение;

Действие 5: Разгръщане на инициативата за европейски университети и повишаване на уменията на учените;

Действие 6: Умения за подпомагане на двойния цифров и екологичен преход;

Действие 7: Увеличаване на броя на завършилите висше образование в областта на ИТИМ; Насърчаване на предприемачески и трансверсални умения;

Действие 8: Житейски умения;

Действие 9: Инициатива относно индивидуалните сметки за обучение;

Действие 10: Европейски подход към микроквалификациите;

Действие 11: Нова платформа Европас;

Действие 12: Усъвършенстване на рамката, позволяваща мобилизирането на инвестиции от държавите членки и частни инвестиции в умения.

Програма „Еразъм +“

„Еразъм+“ е програмата на ЕС, посветена на образованието, обучението, младежта и спорта за периода 2021—2027 г. Конкретните цели, преследвани от програмата „Еразъм+“, са следните:

1) подобряване на нивото на ключовите компетентности и умения, по-специално по отношение на тяхното съответствие с пазара на труда и приноса им за социалното сближаване;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

2) насърчаване на подобряването на качеството, високите постижения и иновациите и интернационализацията на институциите за образование и обучение;

3) насърчаване на създаването и повишаване на осведомеността относно европейско пространство за учене през целия живот, предназначено да допълва реформите на политиките на национално равнище;

4) укрепване на международното измерение на образованието и обучението;

5) подобряване на преподаването и изучаването на езици.

По отношение на образователния сектор програмата работи за постигането на посочените цели чрез рамка от ключови действия:

Основно действие 1: индивидуална мобилност с учебна цел;

Основно действие 2: сътрудничество за иновации и обмен на добри практики;

Основно действие 3: подкрепа за реформиране на политиката.

В ДОКЛАД относно прилагането на мерки за гражданско образование към Комисията по култура и образование на Европейския парламент е посочено, че образованието е основен фактор за активно и информирано гражданство и следователно за демократично участие. Посоката на един демократичен политически Съюз трябва да се определя от волята на гражданите. В продължение на много години появата на динамично европейско гражданство е възпрепятствана от недостатъчни знания и от липсата на емоционална връзка, която води до идеята, че Европейският съюз е отдалечен и сложен.

Второ, поредица от събития и социално-политически промени дават нов тласък на призива за по-силно гражданско образование. Необходимостта от борба с радикализацията, след нападенията в Париж на 13 ноември 2015 г. от свързани с т.нар. „Ислямска държава“ лица, доведе до Парижката декларация от 2015 г. на европейските министри на образованието, в която се подчертава необходимостта от насърчаване на гражданството и общите европейски ценности. По същия начин противоречията около

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

излизането на Обединеното кралство от ЕС напомнят за въздействието, което липсата на информация и емоционална привързаност, съчетано с невярна информация и пропаганда, може да окаже върху Съюза. От неотдавна национални популистки движения използват евроскептицизма за политически цели. Същите тенденции могат да се наблюдават и на национално равнище, където рискът от социална поляризация и фалшиви новини оказва все по-голям натиск върху нашите демократични системи.

На трето място, дълбоките структурни промени също подкрепят необходимостта от укрепване на тази област на образованието и от признаване на постоянно променящия се характер на гражданското образование. Например цифровата трансформация разкрива нови възможности за онлайн участие на гражданите, а екологичната криза подчертава необходимостта от отговорно действие не само като членове на дадена политическа и социална структура, но и като отговорни жители на планетата като цяло.

Гражданското образование в европейските действия

Сред институциите на ЕС съществува силен политически консенсус относно необходимостта от укрепване на гражданското образование. Това желание беше изрично изразено в тържествената декларация за Европейския съюз, подписана през юни 1983 г. по време на Европейския съвет в Щутгарт, където държавните и правителствените ръководители се ангажираха да „подобряват нивото на знания за другите държави членки на Общността и на информация за историята и културата на Европа с цел насърчаване на европейската осведоменост“. Оттогава всички институции са представили нарастващ брой политически декларации и политически ангажименти, подчертаващи необходимостта да се постигне напредък в насърчаването на гражданското образование, включително образованието по европейското гражданство. Най-неотдавна декларацията относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности – свобода, толерантност и недискриминация (2015 г.), резолюцията на Европейския парламент от 12 април 2016 г. относно ученето за ЕС в училище, Съобщението на Комисията „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“ (2017 г.), препоръките на

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Съвета относно насърчаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение в преподаването и ключовите компетентности за учене през целия живот (2018 г.), Съобщението на Комисията относно изграждането на европейско пространство за образование до 2025 г. (2020 г.), резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021 г.) и резолюцията на Европейския парламент от 11 ноември 2021 г. относно европейското пространство за образование: общ холистичен подход.

Въпреки това, когато се сравняват трайният декларативен ангажимент и заявените цели на политиката по отношение на гражданското образование с реалното изпълнение, се наблюдава ярко разминаване. Разминаване между политиката и практиката, но също и между общите политически цели и действителните планове за тяхното постигане. Липсват конкретни цели по отношение на гражданското образование. Същото заключение се прави и по отношение на преподаването на общи европейски ценности, разбирани като ценностите, посочени в член 2 от ДЕС – прилагането в образователната политика е слабо, що се отнася до конкретни учебни инструменти и мерки за подкрепа.

Принос на програмите на ЕС за постигане на напредък в гражданското образование

„Еразъм+“

Ключово действие 1 по „Еразъм“, съсредоточено върху мобилността, косвено увеличи чувството за принадлежност към Съюза. Въпреки че ключово действие 1 (КД1) може да подобри познанията за приемащата държава и да осигури подход на размисъл към държавата на произход, липсват доказателства за въздействието на КД1 върху придобиването на знания за Европейския съюз като цяло. Опитът в мобилността по програма „Еразъм“ може да спомогне за развитието на компетентности и умения чрез самостоятелно учене в някои области, свързани с гражданството, като например межкултурни умения или учене за живеене и работа с други хора. Липсата на формални

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

компоненти в КД1 обаче възпрепятства потенциала на действието за насърчаване на гражданското образование.

Ключово действие 2, Сътрудничество за иновации и обмен на добри практики, и ключово действие 3, Подкрепа за реформиране на политиката, както и дейностите по инициативата „Жан Моне“, са действия с по-голям принос за напредъка на гражданското образование. Набелязани са осем проекта, пряко свързани с гражданското образование. Общият бюджет на тези проекти обаче възлиза само на 0,000046% от бюджета за периода 2014 – 2020 г. Анализът на различни проекти по КД2 и КД3 показва, че те обхващат някои области, свързани с гражданското образование, по-специално диалога и приобщаването, правата на човека, участието, гражданството и в по-малка степен гражданството на ЕС. Освен това изглежда, че политическите елементи, като например политическото участие (изборите) или общите европейски ценности (демократия, принципи на правовата държава или справедливост, включително социална справедливост), се разглеждат в незначителна степен. Проектите обхващат различни аспекти, необходими за подобряване на разбирането за това как ефективно може да се преподава гражданско образование. Например резултатите от проектите включват разработване на учебни програми, методологични и педагогически инструменти. По същия начин проектите обхващат всички равнища на образование, а именно основно, средно и висше образование. Малка част се отнася и до ученето за възрастни, като допринася, макар и в ограничена степен, за ученето през целия живот. По отношение на географския обхват, въпреки че повечето държави от Съюза са участвали в проекти, географският баланс следва да бъде подобрен. Що се отнася до въздействието, проблемите с устойчивостта и трудностите при разработването на стабилни структури за продължаване на работата по проекта или за по-нататъшно разпространение на резултатите от проекта дори и след края му, се считат за основен недостатък. В тази област се очаква повече по линия на програмата „Еразъм“ за периода 2021 – 2027 г.,

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

тъй като КД2 ще отдели по-голямо внимание на „общите ценности, гражданската ангажираност и участието“ в ученето през целия живот и осведомеността за разбирането на Европейския съюз и общите ценности на ЕС, но все още не е демонстриран напредък. Като цяло се наблюдава пълна липса на системно въздействие, що се отнася до действията по „Еразъм“ в областта на гражданското образование.

„Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“

„Хоризонт Европа“ е главната научноизследователска програма на ЕС, която може да финансира проекти, свързани с гражданското образование. Въпреки това учебните, методологичните и педагогическите подходи за преподаване на гражданско образование като цяло продължават да бъдат недостатъчно развити и страдат от липса на научни изследвания. Данните показват, че въпреки че много проекти в рамките на „Хоризонт 2020“ са насочени към ценности, които са от значение за европейското гражданство, само 8 научноизследователски проекта изрично се занимават пряко с гражданското образование, като възлизат на незначителните 0,00002% от бюджета за 2014 – 2020 г. Проектите обхващат широк кръг от въпроси, като проучват връзката между развитието на гражданството в обществения живот и гражданското образование в училищата, както и неформалното и самостоятелното образование. Те също така проучват възможности за ново съдържание, методологии и дейности чрез нови приобщаващи, творчески и технологични методи. Въпреки това възникват въпроси относно въздействието поради ограничения мащаб на въпросните проекти и относително кратката им продължителност. Освен това от анализа се очертава ясен дисбаланс по отношение на географския обхват с повече участници от Западна и Югозападна Европа. В цикъла на „Хоризонт Европа“ за 2021 – 2027 г. се обръща по-голямо внимание на въпроси, свързани с настоящия доклад за изпълнението. По-специално клъстер 2 „Култура, творчество и приобщаващо общество“ има за цел да укрепи европейските демократични ценности, включително принципите на правовата държава и основните права. Неотдавна публикувана специална покана за представяне на предложения за „Образование за демокрация“ през 2022 г. е показател за

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

това. Въпреки това е твърде рано да се направи оценка на въздействието на настоящата програма.

„Европа на гражданите“

Програма „Европа на гражданите“ (2014 – 2020 г.) имаше за цел, наред с другото, да помогне на гражданите да разберат историята, ценностите и многообразието на ЕС и да насърчи ангажирането с демокрацията на равнище ЕС. Програмата даде възможност за участие на училищата и нейните два потока на финансиране – европейска памет за миналото и демократична ангажираност и гражданско участие – бяха от значение за гражданското образование. Междинната оценка на програмата установи, че тя е била ефективна за постигането на тези цели и че дейностите ѝ са допринесли за засилване на гражданското участие и за цялостния дебат относно миналото, настоящето и бъдещето на ЕС. Въпреки това се изтъкват опасения относно географското разпределение, по-специално в направлението за побратимяване на градове, и устойчивостта на финансираните действия. По отношение на специфичния принос на „Европа на гражданите“ за гражданското образование, са налични едва 6 проекта, насочени към гражданското образование, на обща стойност почти 2% от бюджета на програмата за периода 2014 – 2020 г., от които само два включват пряко образователната общност, без информация за броя на крайните бенефициери.

В рамките на програма „Граждани, равенство, права и ценности“ за периода 2021 – 2027 г. се поставя по-силен акцент върху ангажираността и участието на гражданите. Това е видно от публикуването на специална покана за представяне на предложения, насочена към насърчаване на участието на гражданите и представителните сдружения в демократичния и гражданския живот на Съюза, която би могла да включва участието на училищата и образователната общност.

„Творческа Европа“

Програмата „Творческа Европа“ (2014 – 2020 г.) нямаше сред целите си напредък в гражданското образование или пряко подобряване на познанията за ЕС. Сред целите на

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

програмата са популяризирането на европейското културно наследство, както и по-доброто разбиране на общата история на Европа. Всички действия, финансирани чрез програма „Творческа Европа“, трябва да носят добавена стойност от ЕС също така и непряко, като подобряват познанията на гражданите за културите, различни от тяхната собствена. Налични са два проекта, насочени изрично към развитието на гражданското образование в училищата, което представлява само 0,00007% от бюджета за периода 2014 – 2020 г., чрез изкуство и самостоятелно образование. Въпреки това бяха идентифицирани 24 проекта, свързани с гражданството, което показва желанието на бенефициерите по програмата да действат в тази област. Като се има предвид малкият брой проекти, насочени пряко към гражданското образование като изрична цел, се счита, че цялостното въздействие в целия Съюз е под своя потенциал.

Напредък към постигане на Европейското пространство за образование. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите.

През последните години на равнище ЕС се отделя все по-голямо внимание на насърчаването на качество и приобщаване в образованието. В Римската декларация от 2017 г. се поема ангажимент за работа към постигане на „Съюз, в който младите хора получават най-доброто образование и обучение и могат да следват и да намират работа навсякъде на континента.“ През същата година Комисията изложи визията за европейското пространство за образование (ЕПО) Европейския стълб на социалните права, чийто първи принцип гласи: „Всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот...“. През 2019 г. председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен се ангажира да превърне ЕПО в реалност до 2025 г.: „Трябва да отстраним пречките пред ученето и да подобрим достъпа до качествено образование. Трябва да дадем на учащите се възможности за по-улеснено

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

движение между образователните системи в различните държави. Освен това трябва да променим културата на образованието към учене през целия живот, което обогатява всички ни.“¹ като реално общо пространство за всички, предоставящо качествено образование и учене през целия живот отвъд границите. На Социалната среща на върха в Гьотеборг Европейският парламент, Съветът и Комисията тържествено провъзгласиха Европейския стълб за социалните права, чийто първи принцип гласи: *„Всеки има право на достъп до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот...“*. През 2019 г. председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайен се ангажира да превърне ЕПО в реалност до 2025 г.: *„Трябва да отстраним пречките пред ученето и да подобрим достъпа до качествено образование. Трябва да дадем на учащите се възможности за по-улеснено движение между образователните системи в различните държави. Освен това трябва да променим културата на образованието към учене през целия живот, което обогатява всички ни.*

Както е посочено в Съобщението относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г. от 2020 г. (Съобщение за ЕПО) и в две резолюции на Съвета от 2021 г.³, цялостният подход за постигането на ЕПО се основава на набор от:

- цели на политиката за реформа и европейско сътрудничество;
- цели на равнище ЕС за измерване на напредъка;
- действия на равнище ЕС в подкрепа на държавите членки при изпълнението; както и
- реформирана рамка за управление на сътрудничеството и съвместното създаване.

Изпълнението на такава амбициозна програма изисква активно участие от страна на държавите членки, институциите на ЕС и заинтересованите страни, по-специално учителите, обучителите, учащите се и институциите за образование и обучение.

Стратегически инициативи на ЕПО, които предстои да бъдат приети до 2025 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Действие

Фактори, предоставящи възможност за цифрово образование: целта ще бъде да се подкрепят държавите членки в цифровата трансформация на техните системи за образование и обучение, като се очертаят ключовите фактори, предоставящи възможност за ефективно и приобщаващо цифрово образование.

По-добро предоставяне на цифрови умения в образованието и обучението: целта ще бъде да се подкрепят държавите членки в посрещането на общите предизвикателства, свързани с равнището на цифровите умения на различните категории от населението, и да се повиши способността на техните системи за образование и обучение да осигурят предоставянето на такива умения.

Европейска рамка за мобилност с учебна цел: целта ще бъде да се насърчи транснационалната мобилност с учебна цел на всички равнища, да се установят оставащите пречки и да се дадат насоки за преодоляването им.

Европейска система за осигуряване на качество и признаване на квалификации: целта е да се преразгледат настоящите разпоредби във връзка с осигуряването на качество и признаването на квалификации и да се гарантира, че те са целесъобразни в контекста на променящите се обстоятелства в областта на висшето образование.

Съвместен знак за европейска академична степен целта е пилотно решение за знак за академична степен, който да се предоставя на доброволен принцип, с цел удостоверяване на постигнатите резултати от ученето и на уменията, придобити в рамките на съвместни европейски програми, включващи задълбочено транснационално сътрудничество.

Възможен правен статут на алиансите от висши учебни заведения: целта е пилотно решение за програма, включваща по-задълбочено сътрудничество между висшите учебни заведения чрез институционализирани инструменти, предоставящи възможност за споделяне на човешки, технически, информационен и образователен капацитет, както и на капацитет за научни изследвания и иновации, когато това е

Приоритетна област

Цифров преход

Цифров преход

Учене през целия живот и мобилност

Висше образование

Висше образование

Висше образование

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

целесъобразно.

В ДОКЛАД относно остаряването на стария континент – възможности и предизвикателства, свързани с политиката за периода след 2020 г. в сферата на застаряването на населението към Комисията по заетост и социални въпроси към Европейския парламент се подчертава, че създаването и прилагането на подходящи за възрастта възможности за обучение през целия живот е жизненоважен и крайно необходим елемент за подобряване на социалната и икономическата устойчивост и личното благосъстояние; призовава държавите членки да инвестират в умения и образование и да разработят проекти за формално, неформално и самостоятелно образование, обучение и учене през целия живот, както и възможности за по-добра интеграция на възрастните хора, включително онлайн образование, независимо дали те все още са част от пазара на труда или са вече пенсионирани. Призовават се държавите членки да насърчават обмена между поколенията, наред с други усилия, чрез насърчаване на извършваната от младите хора доброволческа работа за възрастните хора, както и да насърчават и финансират центрове за връзки между поколенията, тъй като те могат да бъдат от решаващо значение за борбата с възрастовата дискриминация и за гарантирането на социалното приобщаване на възрастните хора; насърчава държавите членки да създадат в близост до училища и детски градини центрове за общностни грижи и възможности за доброволчество и учене през целия живот, насочени към възрастните хора, и да стимулират връзките между поколенията чрез поощряване на обмена между тези услуги; настоятелно призовава държавите членки и Комисията да насърчават програми, проекти и действия, които засилват социалното, културното и политическото участие на възрастните хора.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Един от основните документи, който отразява европейските политики на национално ниво е **Националната стратегия за учене през целия живот.**

През 2004 г. Европейският съвет приема доклада „Образование и обучение 2010: Успехът на Стратегията от Лисабон се крепи на спешни реформи“. Посланието на доклада е, че усилените образователни реформи и целенасочените инвестиции в ученето през целия живот са изключително важни за постигане на общата цел през 2010 година Европейският съюз да бъде най-конкурентната и динамична, основана на познания икономика в света, способна на устойчив икономически растеж, с повече и по-добри работни места и по-голяма социална кохезия.

Приетата Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2008–2013 година представя бъдещите политики за развитието на ученето през целия живот в България. Присъединяването на страната ни към Европейския съюз (ЕС) налага промени в областта на образованието, свързани със синхронизирането на равнищата на знания и ключови компетентности. Обучението все повече излиза от общоприетото разбиране, което се обвързва с формалното образование, и се осмисля като непрекъснат процес на учене през целия живот.

Стратегията за учене през целия живот дава препоръки за действията, които трябва да се предприемат от правителството във връзка с бъдещата подготовка на българските граждани за активно участие в една нова глобална икономика, изградена на основата на знанието. Постигането на стратегическите цели изисква активното участие на всеки гражданин и на всяка една институция – държавна, общинска, работодателска, синдикална, неправителствена или друга. Прилагането на интегриран подход за учене през целия живот изисква гарантирането и използването на подходящи и достатъчни материално-технически, финансови и човешки ресурси.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Ученето през целия живот е процес на непрекъснато, преднамерено придобиване на знания и умения. То е крайният резултат на съвременната информационна грамотност и предполага възможности за учене във всяка възраст и в разнообразен контекст – не само чрез традиционните форми в образователните институции, но и на работното място, къщи, през свободното време.

Ученето през целия живот е начин на мислене – отвореност за нови идеи, решения, умения или поведение. Разбирано като системен процес, то е насочено към самия учещ и неговите потребности за личностно и професионално развитие.

Национална стратегия за учене през целия живот (2014–2020 година)

Националната стратегия за учене през целия живот за периода 2014–2020 година определя стратегическата рамка на държавната политика за образование и обучение, насочена към постигането на европейската цел за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Стратегията е разработена в отговор на предизвикателствата, свързани, от една страна, с необходимостта държавата ни да преодолее последиците от дълговата финансова криза в Европа и света, а от друга – да запази националната си идентичност при реализиране на политиките за сближаване. Дългият български преход към демокрация и пазарна икономика все още не е довел до създаването на съгласувани системи за квалификация, които да отговарят на новите икономически процеси. При високата безработица в страната предприятията изпитват все по-голям недостиг на работници с необходимата квалификация, което наред със застаряващото население и бавния темп на реформи в образованието се разглежда като съществена пречка пред икономическия растеж и привличането на нови инвестиции. Бързото навлизане на новите технологии допълнително увеличава пропастта между търсене и предлагане на пазара на труда. Всичко това прави още по-неотложни реформите в системата за образование и обучение.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Стратегията работи с определението за учене през целия живот, използвано в Меморандума на Европейската комисия за ученето през целия живот (2000), а именно: „всяка дейност за учене, предприемана през целия живот за подобряване на знанията, уменията и компетентностите“. Документът обхваща всички форми на образование, обучение и учене (формално, неформално, самостоятелно), в които човек участва през целия си живот, като за периода на следващите 7 години дава препоръки, които да послужат за основа на изготвянето на годишни планове, на базата на които да бъде проследен напредъкът в прилагането на ученето през целия живот в България.

Настоящата стратегия очертава съдържанието, формите, средата и взаимоотношенията между участниците в процеса на учене през целия живот, а именно:

учещи – всички лица на територията на страната, ангажирани с учене в сферата на образованието, формалното и неформалното обучение или самостоятелното учене;

доставчици на обучение – институциите, които провеждат обучение (независимо дали това са частни или държавни детски градини, училища, университети, центрове за обучение, културни институции и др.), съответстващо на потребностите на обществото и изискванията на пазара на труда;

работодатели, браншови организации, синдикати, организации на гражданското общество и други партньори – участниците, които определят гореспоменатите изисквания, свързани с потребностите от образование и обучение;

области, общини и местни общности – изпълняват важна роля в процеса на утвърждаване на позицията „учещи региони“;

държавни органи (министерства и агенции) – определят националните политики в областта на образованието и обучението, както и съответните инструменти и мерки,

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

необходими за гарантиране на ефективността на търсенето и предлагането на учене през целия живот.

Реализирането на Националната стратегия за учене през целия живот се основава на следните структури и инструменти за изпълнение.

- Национален съвет за учене през целия живот към Министерския съвет като стратегическа група за координация на изпълнението;

-Планове за действие в изпълнение на Стратегията;

-Многостепенно ниво на координация и наблюдаване на процеса чрез Национална платформа за учене през целия живот 2020;

-Годишен мониторинг за определяне на степента на изпълнение и проследяване на ефективността;

- Годишен доклад до Министерския съвет за:

а) състоянието на изпълнението,

б) установените проблеми,

в) нововъзникналите потребности от адаптиране или разширяване по отношение на целите и мерките,

г) сътрудничеството на различните участници като част от управленския подход.

Национален план за възстановяване и устойчивост

Планът за възстановяване и устойчивост представя вижданията на правителството и обществото за начина, по който трябва да бъдат адресирани структурни проблеми в икономиката. Планът предвижда комплекс от реформи и инвестиции, които осигуряват

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

необходимото ниво на съгласуваност с успоредно планираните мерки в рамките на Кохезионната политика на ЕС – както по линия на допълнителното финансиране за програмния период 2014-2020 г. (REACT EU), така и в пакета от стратегически документи за следващия програмен период. Допълнителните усилия за преход към неутрална по отношение на климата икономика в контекста на амбициозните цели на Европейския зелен пакт, които ще бъдат финансирани през Механизма за справедлив преход на базата на Планове за справедлив преход, също следва да бъдат взети предвид.

Сред приоритетите на Плана в областта на образованието и обучението е повишаване на качеството и обхвата на образованието и обучението с акцент върху придобиване на аналитични умения и развиване на креативна мисъл, увеличавайки способностите на хората за своевременна адаптация към технологичната трансформация и произтичащите промени в пазара на труда. Ускорено модернизиране и цифровизиране на образователните подходи, методи и практики. Повишаване на цифровите умения на работната сила и фокусиране на активните мерки на пазара на труда за повишаване на квалификацията и уменията на работната сила за постигане на по-добро съответствие с развитието на пазара на труда.

Реформи и/или инвестиции:

- Реформа на предучилищното, училищното образование и ученето през целия живот;
- Реформа във висшето образование;
- STEM центрове и иновации в образованието;
- Модернизация на образователна инфраструктура;
- Предоставяне на обучения за дигитални умения и създаване на платформа за обучение на възрастни;
- Младежки центрове.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Уменията са една от основите на европейската икономика и общество, като подготвят хората да се възползват от възможностите и да стимулират трансформациите, особено във връзка с екологичния и цифров преход. Въпреки централната си роля в преодоляването на преобладаващия недостиг на умения и несъответствията, участието в обучението за възрастни все още не е широко разпространено в държавите-членки на ЕС. В същото време демографските промени намаляват наличната работна сила и изискват Европа да се възползва напълно от всички свои таланти и многообразие. Механизмът за възстановяване и устойчивост подкрепя широк набор от инвестиции и реформи в областта на ученето и развитието на умения за възрастни. Те включват например национални стратегии за умения, реформи за подобряване на интелигентността и управлението на уменията, включително признаване и валидиране на уменията, както и целеви инвестиции в повишаване на уменията и преквалификация за служителите, безработните и по-широкото население.

Други програми за прилагане на европейските политики на национално ниво са както следва:

Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“.

Националната програма за реформи е основен стратегически документ на национално ниво. Целите на програмата обхващат областите на различни секторни политики и са разработвани в изпълнение на Лисабонската стратегия (за периода до 2010 г.) и Стратегия "Европа 2020".

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Националната програма за реформи се актуализира всяка година, като за някои от годините са приемани и планове за нейното изпълнение. Първата програма е изготвена през 2007 г., след като Република България стана член Европейския съюз.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2020 г. е приета с Решение № 296 от 30 април 2020 г.

- Докладът за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2020 г. - май-октомври 2020 г. е приет с Протокол № 72.3 от 16 декември 2020 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализирана с Решение № 505 от 21 август 2019 г. Програмата е приведена в съответствие с новите и актуализираните мерки в отговор на Препоръката на Съвета на ЕС от 2019 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2019 г. е приета с Решение № 240 от 25 април 2019 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2018 г. е приета с Решение № 267 от 20 април 2018 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2017 г. е приета с Решение № 280 от 18 май 2017 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2016 г. е приета с Решение № 284 от 19 април 2016 г. и е допълнена с Решение № 682 от 12 август 2016 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2015 г. е приета с Решение № 298 от 05 май 2015 г.

- Докладът за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2015 г. - май-октомври 2015 г. е приет с Решение № 10 от 14 януари 2016 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“ - актуализация за 2014 г. е приета с Решение № 268 от 07 май 2014 г.

- Докладът за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2014 г. - май-октомври 2014 г. е приет с Решение № 829 от 22 декември 2014 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2013 г. е приета с Решение № 269 на Министерския съвет от 29 април 2013 г.

- Докладът за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.) към второто тримесечие на 2013 г. е приет с Решение № 604 на Министерския съвет от 10 октомври 2013 г.

- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.), към третото

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

тримесечие на 2013 г. е приет с Решение № 738 на Министерския съвет от 27 ноември 2013 г.

- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.), към четвъртото тримесечие на 2013 г. е приет с Решение № 124 на Министерския съвет от 11 март 2014 г.

Националната програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2012 г. е приета с Решение № 289 на Министерския съвет от 11 април 2012 г.

- Отчетът относно изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България и в актуализирания План за действие от 2011 г., към второто тримесечие на 2012 г. е приет с Решение № 725 на Министерския съвет от 31 август 2012 г.

- Докладът за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020 г.) и в актуализирания План за действие от 2011 г. към третото тримесечие на 2012 г. е приет с Решение № 02 на Министерския съвет от 10 януари 2013 г.

- Докладът за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020 г.) и в актуализирания План за действие от 2011 г. към четвъртото тримесечие на 2012 г. е приет с Решение № 149 на Министерския съвет от 05 март 2013 г.

Националната програма за реформи (2011-2015 г.) е приета с Решение № 241 на Министерския съвет от 14 април 2011 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Планът за действие с мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) е приет с Решение № 241 на Министерския съвет от 14 април 2011 г.

- Докладът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.), за третото тримесечие на 2011 г. е приет с Решение № 855 на Министерския съвет от 24 ноември 2011 г.

- Отчетът относно изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и в Плана за действие към нея, за четвъртото тримесечие на 2011 г. е приет с Решение № 224 на Министерския съвет от 26 март 2012 г.

Националната програма за реформи (2008 – 2010 г.). Актуализация 2009 г. е приета с Решение № 835 на Министерския съвет от 30 октомври 2009 г.

- Планът за действие по Националната програма за реформи (2008 – 2010 г.). Актуализация 2009 г. е приет с Решение № 942 на Министерския съвет от 10 декември 2009 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за второто тримесечие на 2010 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) за периода декември 2009 - февруари 2010 г. е приет с Протокол № 11.1 на Министерския съвет от 25 март 2010 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), и в Плана за действие по Националната програма за

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

реформи на Република България (2008-2010 г.) към края на март 2010 г. е приет с Протокол № 20.28 на Министерския съвет от 26 май 2010 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за второто тримесечие на 2010 г. е приет с Протокол № 32.43 на Министерския съвет от 08 септември 2010 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) за третото тримесечие на 2010 г. е приет с Протокол № 46.3 на Министерския съвет от 23 декември 2010 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2009 г. на Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за четвъртото тримесечие на 2010 г. е приет с Протокол № 12.1 на Министерския съвет от 23 март 2011 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2009 г. на Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за първото тримесечие на 2011 г. е приет с Протокол № 29.5 на Министерския съвет от 27 юли 2011 г.

Национална програма за реформи (2008 – 2010 г.) е приета с Решение № 658 на Министерския съвет от 27 октомври 2008 г.

- Планът за действие по Националната програма за реформи (2008 – 2010 г.) е приет с Решение № 658 на Министерския съвет от 27 октомври 2008 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за периода януари-март 2009 г. е приет с Протокол № 22.1 от 04 юни 2009 г.

- Отчетът за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) за периода април-юни 2009 г. е приет с Протокол № 34.17 от 02 септември 2009 г.

Националната програма за реформи 2007 - 2009 г. е приета с Протокол № 8.1 на Министерския съвет от 01 март 2007 г.

- Докладът за напредъка по изпълнението на заложените мерки и действия в Националната програма за реформи на Република България за 2007-2009 г. (за 2007 г.) е приет с Протокол № 38.1 от 11 октомври 2007 г.

Документът е валиден до края на : 2020 г.

Документът е приет с Решение № 280 на Министерския съвет от 18.05.2016 г.

- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за второто тримесечие на 2010 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020 г.) и в актуализирания План за действие от 2011 г. към четвъртото тримесечие на 2012 г.
- Национална програма за реформи (2011-2015 г.) (за 2011 г.)
- План за действие с мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.)
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2019 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2018 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2017 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация за 2014 г.
- Доклад за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2015 г. - май-октомври 2015 г.
- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за периода януари-март 2009 г.
- Отчет относно изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.) и в Плана за действие към нея, за четвъртото тримесечие на 2011 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) за третото тримесечие на 2010 г.
- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2009 г. на Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за четвъртото тримесечие на 2010 г.
- Национална програма за реформи (2008 – 2010 г.). Актуализация 2009 г.
- План за действие по Националната програма за реформи (2008 – 2010 г.). Актуализация 2009 г.
- План за действие по Националната програма за реформи (2008 – 2010 г.) (за 2008 г.)
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация за 2016 г.
- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) за периода декември 2009 - февруари 2010 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация за 2015 г.
- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) към края на март 2010 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Национална програма за реформи (2008 – 2010 г.) (за 2008 г.)
- Национална програма за реформи 2007 - 2009 г. (за 2007 г.)
- Одобрена с РМС № 682 от 12 август 2016 нова отчетна таблица към НПР - Актуализация 2016 г.
- Отчет относно изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България и в актуализирания План за действие от 2011 г., към второто тримесечие на 2012 г.
- Доклад за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2014 г. - май-октомври 2014 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020“. Актуализация 2020 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Приведената в съответствие с новите и актуализираните мерки в отговор на Препоръката на Съвета на ЕС от 2019 г.
- Доклад за напредъка в изпълнението на мерките в Националната програма за реформи 2020 г. - май-октомври 2020 г.
- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.), към третото тримесечие на 2013 г.
- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.), към четвъртото тримесечие на 2013 г.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2012 г. на Националната програма за реформи на Република България (2012-2020 г.) и в актуализирания План за действие от 2011 г. към третото тримесечие на 2012 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на Стратегията „Европа 2020”. Актуализация 2012 г.
- Отчет за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2009 г. на Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.) и в Плана за действие по Националната програма за реформи на Република България (2008-2010 г.), за първото тримесечие на 2011 г.
- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в Националната програма за реформи на Република България (2011-2015 г.), за третото тримесечие на 2011 г.
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“. Актуализация за 2013 г.
- Доклад за напредъка по изпълнението на заложените мерки и действия в Националната програма за реформи на Република България за 2007-2009 г. (за 2007 г.)
- Доклад за изпълнението на мерките, заложи в актуализацията за 2013 г. на Националната програма за реформи на Република България (2013-2020 г.) към второто тримесечие на 2013 г.

Показатели за стратегия "Европа 2020"

ИЗМЕРВАНЕ НА НАПРЕДЪКА КЪМ ПОСТИГАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020” - СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Стратегия „Европа 2020”, приета през юни 2010 г. от Европейския съвет, е многостранна стратегия за устойчив растеж и работни места за следващото десетилетие, чиято цел е да помогне на Европа да излезе по-силна от най-тежката икономическа криза в света от 30-те години на XX в. насам.

Стратегия „Европа 2020“ определя три приоритета:

- Интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации
- Устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите
- Приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

За измерване на напредъка в постигането на целите на стратегията са определени пет водещи цели за Европейския съюз:

- Заетост за 75% от населението на възраст 20 - 64 навършени години
- Инвестиции в научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в размер на 3% от БВП
- Постигане на целите „20/20/20“ по отношение на климата/енергията (включително намаляване на емисиите с допълнителни 30%, ако условията са подходящи)
- Под 10% относителен дял на преждевременно напусналите училище и най-малко 40% относителен дял на младото поколение със завършено висше образование
- Намаление на броя на застрашените от бедност с 20 млн. души.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Националните цели на България в изпълнение на стратегията са определени в Националната програма за реформи на Република България:
<http://www.minfin.bg/bg/page/867>.

През 2011 г. Националният статистически институт (НСИ) включи в Националната статистическа програма регулярното осигуряване на официална статистическа информация по индикаторите, които измерват напредъка по изпълнение на целите и реформите и са заложили в Националната програма за реформи на Република България. Информацията е публикувана на интернет страницата на НСИ на адрес: <https://www.nsi.bg/bg/node/803>- **Измерване на напредъка към постигане на националните цели на стратегия „Европа 2020“ (към 30.12.2022 г.)**

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА на Програми, работещи в сферата на обучението, науката и образованието, културата и изследователската дейност:

Леонардо да Винчи II - програма за осъществяване политиката на ЕС в областта на професионалното обучение. Поддържа и осъществява обучение, като се съобразява напълно със съдържанието и организацията му във всяка страна. Цели на програмата:

- използване на транснационалното сътрудничество и натрупания опит за повишаване качеството на обучение
- поощряване на иновациите и разпространяване на добрата професионална практика в Европа.

Физически лица не могат да бъдат нито инициатори, нито партньори по проекти. Потенциалните участници в програмата са частни или обществени юридически организации и институции, включени и участващи в професионалното обучение.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Полезни интернет страници:

Национална агенция „Леонардо да Винчи” – България :

<http://leonardo.hrdc.bg/>

Фази, новини, информация и възможности за проекти :

<http://europa.eu.int/comm/education/leonardo.html>

База данни за търсене на партньори по програмата :

<http://leonardo.cec.eu.int/psd/>

Сократ II - програма за сътрудничество в сферата на образованието. Подкрепя финансово и допринася за развитието на качеството на образование във всички видове образователни институции - училища, колежи, университети, институти за квалификация, неправителствени организации, отделни личности, които работят и са част от формалното и неформално образование. Областите на действие са изразени в следните подпрограми:

- Еразъм – за висше образование;
- Коменски – за средно образование;
- Лингва – чуждоезично образование;
- Минерва - отворено и дистанционно образование;
- Грундвиг - образование за възрастни.

Потенциалните участници в програмата са частни или обществени юридически организации и институции, включени и участващи в образователния процес.

Полезни интернет страници:

Национална агенция „Сократ”- <http://www.socrates.bg>

Общо описание, Сократ I и Сократ II, правна основа:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates.html>

Коменски:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/comenius/index.html>

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Еразъм: <http://europa.eu.int/comm/education/erasmus.html>

Грюндвиг:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/adult/home.html>

Лингва:

<http://europa.eu.int/comm/education/languages/actions/lingua2.html>

Минерва: <http://europa.eu.int/comm/education/socrates/minerva/ind1a.html>

Дейност „Наблюдения и иновации”:

http://europa.eu.int/comm/education/socrates/observation/index_en.htm

Образователни посещения на специалисти в областта на образованието и администратори:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/arion/index.html>

Информационна мрежа за образование в Европа: <http://www.eurydice.org/>

Мрежа от национални информационни центрове за академично призвание:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/agenar_en.html

Съвместни дейности с други европейски програми:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/joint/jointactions_en.html

Наръчник за кандидатстване по образователните програми:

<http://europa.eu.int/comm/education/socrates/action8.html>

Култура 2000

Цели на програмата:

- европейски диалог и взаимно опознаване на културата и историята на европейските народи;
- международен обмен и разпространение;
- мобилност на творби и творци;
- културно многообразие;
- артистично творчество и създаване на нови форми;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- опазване и популяризиране на културното наследство;
- осигуряване на по-широк достъп до културните блага;
- социално-икономическо развитие;
- гражданско поведение и социална интеграция на млади, инвалиди и хора в затруднено положение.

Физически лица не могат да бъдат участници в програмата, те трябва да бъдат частни или обществени юридически организации и институции.

Полезни интернет страници:

Министерство на културата: <http://www.culture.government.bg/>

Представяне на програмата от ГД „Образование и култура“:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/culture2000/cult_2000_en.html

Как се кандидатства по програмата, източници на информация:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/how_particip2000/how_particip_en.html

Видове проекти, условия и формуляри за кандидатстване:

<http://www.eubcc.bg/project/culture2000/>

Адреси за контакти във всички страни участнички:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/culture2000/contacts/national_pts_en.html

Примери за финансирани и осъществени проекти по програмите Сократ, Леонардо да Винчи и Младеж:

http://europa.eu.int/comm/education/archive/fact/intro_en.html

<http://www.etf.eu.int/tempus.nsf>

Шеста рамкова програма за изследвания и технологично развитие.

Предоставя необходима рамка за по-бързото интегриране на българската наука и технологии в европейската мрежа.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Основи насоки на програмата :

- разработване на интегрирана и координираща национална политика в европейската мрежа;
- сближаване на административните структури;
- оптимизиране на системата на управление на науката.

Потенциалните участници в програмата са частни или обществени юридически организации и институции

Полезни интернет страници:

Обща информация за програмата в ГД „Изследвания“:

http://europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

Нормативна уредба, структура в България:

http://www.minedu.government.bg/nsfb/inter/6FP/first_page.htm

Службата CORDIS за Шеста рамкова програма: <http://www.cordis.lu/fp6/>

Портал на службата CORDIS за Реплика България:

<http://www.cordis.lu/bulgaria>

Покани за участие: <http://www.cordis.lu/fp6/calls.htm>

Заявки за области на интереси за подготовка на програмата:

http://eoi.cordis.lu/search_form.cfm

Бъдещи, настоящи и минали проекти по програмата:

<http://www.cordis.lu/projects>

Преглед на политиката в областта на информационните технологии:

http://europa.eu.int/information_society/activities/opensource/index_en.htm

Портал за подпомагане на научната кариера: <http://www.sciencecareers.org>

“Медия+ “ и “Медия обучение”

Основната цел на програмата е достигане на съществена степен на хармонизация на българското аудиовизуално законодателство с европейските норми. Физически лица не

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

могат да бъдат участници в програмата, те трябва да бъдат частни или обществени юридически организации и институции.

Полезни интернет страници:

Основна информация за програмата – ГД „ Образование и култура”,
направление „Аудиовизия”:

http://www.europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

Обучение: http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/forma_en.html

Програма Медиа плюс:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/distr_en.html

Подкрепа създаването на аудиовизуални проекти:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/devel_en.html

Програма Медийна промоция:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/promo_en.html

Подкрепа на навлизането на нови технологии в аудиовизуалните продукции:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/pilot_en.html

Многогодишна програма на ЕС за развитие на предприятията и предприемачеството и по-специално малки и средни предприятия

Основни цели на програмата :

- повишаване растежа и конкурентноспособността на бизнеса в глобализираната икономика, основаваща се на знанието;
- насърчаване на предприемачеството;
- опростяване и подобряване на административната и нормативна рамка за бизнеса, особено за научните изследвания, иновациите и създаването на бизнес;
- подобряване финансовите условия за бизнеса, особено за малките и средните предприятия;

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

- осигуряване по-добър достъп на бизнеса до услугите, програмите и мрежите на ЕС и подобряване на координацията им. Организации с нестопанска цел могат да участват в програмата чрез посредници.

Полезни интернет страници:

Условия за участие в програмата, цели, срокове за кандидатстване:

http://europa.eu.int/comm/enterprise/policy_en.htm

Агенция за малки и средни предприятия: <http://www.asme.bg/bg/intlprg/mpeu.htm>

Експертни и академични разработки в областта на европейските политики за обучение на възрастни

Макар и не особено широко застъпени в научната и академичната сфера, съществуват анализи относно съвременните практики и политиките на европейско ниво в областта на обучението на възрастни и ученето през целия живот. Сред разработките в тази сфера са:

1. Сборник с доклади от 10 –та международна научна конференция на младите учени, УНСС, СОФИЯ.

В сборника са представени разработки, които разглеждат мерките, предприети в следкризисния период в европейски мащаб, насочени към подпомагане на пригодността за заетост, подобряване на адаптивността, повишаване на уменията и квалификацията в контекста на изискванията на пазара на труда. Представени са практиките в тази сфера реализирани от бизнес организации в България като е поставен акцент върху продължаващото професионално образование и обучение и нуждите от въвеждането на подобрения в тази сфера.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**2. Сборник с доклади от МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
ИКОНОМИЧЕСКО БЛАГОСЪСТОЯНИЕ ЧРЕЗ СПОДЕЛЯНЕ НА ЗНАНИЯ,
Стопанска академия „Димитър Ценов”, Свищов, Том 1 „Икономика, държава,
общество”**

В сборника са представени съвременните тенденции по отношение на образованието и обучението за възрастни като е открояна важноста на икономиката на знанието в европейски мащаб, новите образователни модели и използването на дигиталните технологии в образованието.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски
социален фонд

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

III. Заключение

На основата на реализираното кабинетно проучване в рамките на проект „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики“, осъществено за изпълнение на етап 2 „Проучване/ изследване на европейските образователни политики и приоритетите им в областта на обучението за възрастни и прилагането им у нас” в изпълнение на дейност „Анализ относно участието на гражданския сектор при прилагане на европейски образователни политики в България” могат да бъдат направени следните изводи:

1. Съществуват множество програмни, стратегически и нормативни документи на европейско ниво, които дефинират приоритетите в областта на политиката за обучение на възрастни в България и намират отражение в програми, планове, стратегии и закони на национално ниво.
2. Европейските образователни политики се предопределят от глобалните тенденции в развитието на световната икономика и нуждата от поддържане на високи нива на конкурентоспособност като обединяват няколко основни приоритета, а именно:
  - Стимулирането на ученето през целия живот;
  - Развитие на дигиталните умения и езиковите компетентности;
  - Насърчаване на заетостта и социалната интеграция чрез инструментите на образованието и обучението;
  - Подобряване на достъпа до образование и обучение за всички.
  - Развитие на гражданското образование;
  - Създаване на условия за улеснен образователен обмен в европейски контекст.

www.eufunds.bg

Проект № BG05SFOP001-2.025-0215 „Граждански мониторинг на законодателство и политики при прилагане на европейски законодателни политики”, финансиран по Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., чрез Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Бенефициент: СНЦ М.О.С.Т.